

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง สติธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) โดยการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความในวารสาร เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ประมวลกฎหมาย ระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ เพื่อนำมาอ้างอิงประกอบการศึกษา

2. การศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) ได้แก่

2.1 การศึกษาเชิงปริมาณ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) จากประชากรกลุ่มเป้าหมายคือพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 เกี่ยวกับ สติธิของผู้ต้องหาตามกฎหมาย ที่มีผลกระทบหรือเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน

2.2 การศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนเชิงลึก (In-depth Interview) จากพนักงานสอบสวนที่มีประสบการณ์ในการสอบสวนเป็นระยะเวลานานและทำงานเกี่ยวข้องกับสติธิของผู้ต้องหา จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้การศึกษาโดยการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสร้างแบบสอบถาม

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการหาข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ โดยสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำแนะนำของ

ผู้ทรงคุณวุฒิและบางส่วนจากความเห็นของผู้ศึกษา เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่จะศึกษา ซึ่งแบบสอบถามจะมีลักษณะเป็น

1. แบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close-ended Form) ให้เลือกตอบและคำถามประเภทปลายเปิด (Open-ended Form) ให้ตอบอิสระ

ซึ่งแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานสอบสวน ระดับตำแหน่ง ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดเป็นแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมาย ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ คือ ใช่และไม่ใช่ จำนวน 28 ข้อ ซึ่งข้อคำตอบเป็นแบบตอบถูกและตอบผิด หากผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกจะได้ 1 คะแนน หากตอบผิดจะได้ 0 คะแนน จากนั้นทำการประเมินค่าระดับความรู้เป็น 2 ระดับ โดยการจัดกลุ่มผู้ที่มีระดับความรู้สูงและความรู้ต่ำ โดยผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 75 (ตอบถูกตั้งแต่ 21 คะแนนขึ้นไป) จะจัดว่ามีความรู้สูง และต่ำกว่า ร้อยละ 75 (ตอบถูกน้อยกว่า 21 คะแนน) จัดอยู่กลุ่มความรู้ต่ำ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาที่มีผลกระทบหรือปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่าเป็น 5 ระดับ ซึ่งปรับมาจากมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดระดับคะแนนในแต่ละระดับความคิดเห็น ดังนี้

ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะให้ 5 คะแนน

ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า เห็นด้วย จะให้ 4 คะแนน

ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ไม่แน่ใจ จะให้ 3 คะแนน

ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ไม่เห็นด้วย จะให้ 2 คะแนน

ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะให้ 1 คะแนน

กำหนดเกณฑ์เฉลี่ยวัดระดับความคิดเห็น โดยใช้สูตรการหาค่าพิสัย (Range) ดังนี้

$$\text{สูตรการหาค่าพิสัยหรือช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนช่วงต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{พิสัยหรือช่วงคะแนน} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

ระดับความเห็น	ระดับคะแนน	เกณฑ์เฉลี่ยวัดระดับความคิดเห็น
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	4.21-5.00
เห็นด้วย	4	3.41-4.20
ไม่แน่ใจ	3	2.61-3.40
ไม่เห็นด้วย	2	1.81-2.60
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	1.00-1.80

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามที่ใช้ในการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการสอบสวนสืบเนื่องจากสิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายโดยประกอบด้วยคำถามประเภทปลายเปิดให้ตอบอิสระ จำนวน 3 ข้อ

ในส่วนของ การสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์ ได้เลือกพนักงานสอบสวนทั้งหมด 3 คน ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยตั้งคำถามหลักเพื่อสอบถามถึงประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายและความคิดเห็นต่อผลกระทบและปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนสืบเนื่องจากสิทธิของผู้ต้องหา จำนวน 3 ข้อ โดยผู้ศึกษาสอบถามรายละเอียดเชิงลึกเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะศึกษาทั้งหมด ได้แก่ พนักงานสอบสวน สัญญาบัตร 1. สัญญาบัตร 2. สัญญาบัตร 3. ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ที่ปฏิบัติงานจริงในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 จำนวน 196 นาย

ขนาดกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาใช้การเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาทุกคน ได้แก่ พนักงานสอบสวน สัญญาบัตร 1. สัญญาบัตร 2. สัญญาบัตร 3. ที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 รวม 9 สถานี ตามตารางแสดงสถานภาพกำลังพลของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5

ตารางที่ 3.1

จำนวนพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5
ที่ปฏิบัติงานจริงในสถานีตำรวจ

สน.	พนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติงานจริงในสถานีตำรวจสังกัด บก.น.5					
	สบ 1	สบ 2	สบ 3	รวม	ปฏิบัติงานจริง	หมายเหตุ
วัดพระยาไกร	16	7	2	25	25	
บางโพธิ์พวง	9	7	1	17	17	
ทุ่งมหาเมฆ	18	2	4	24	23	ช่วยราชการอื่น 1 นาย
ลุมพินี	15	3	2	20	17	ช่วยราชการอื่น 3 นาย
ทองหล่อ	12	2	8	22	19	ช่วยราชการอื่น 3 นาย
คลองตัน	16	4	3	23	21	ช่วยราชการอื่น 2 นาย
พระโขนง	13	4	3	20	19	ช่วยราชการอื่น 1 นาย
บางนา	13	7	7	27	27	
ท่าเรือ	22	3	3	28	28	
รวม	134	39	33	206	196	ช่วยราชการอื่น 10 นาย

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในการสุ่มจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในแต่ละสังกัด จนได้จำนวนตัวอย่างครบตามที่กำหนด

การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ผู้ศึกษาจะทำการทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา

ความเข้าใจและการใช้ภาษา โดยการนำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามจะนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ (พนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 จำนวน 30 นาย)

3. นำค่าที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการทดสอบความน่าเชื่อถือของเนื้อหา มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบราช (Cronbrash) โดยใช้สูตร

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{[n]}{[n-1]} \frac{1-[si^2]}{[sx^2]}$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาหรือค่าความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อความ

si^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

sx^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.817 จึงนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการศึกษา ต่อไป

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ด้วยการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจและเคยผ่านกระบวนการในการใช้สิทธิผู้ต้องหา จำนวน 3 คน ดังปรากฏรายชื่อในภาคผนวก ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของผู้ต้องหา
2. เคยผ่านกระบวนการในการใช้สิทธิผู้ต้องหามาเป็นระยะเวลาานาน

ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาตั้งประเด็นไว้ เพื่อสอบถามถึงประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายและความคิดเห็นต่อผลกระทบและปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่สืบเนื่องจากสิทธิของผู้ต้องหา จำนวน 3 ประเด็น คือ

1. สิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายข้อใดบ้าง ที่ท่านมักพบและต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำ และเมื่อผู้ต้องหาใช้สิทธิตามกฎหมาย พนักงานสอบสวน ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างไร
2. ผลกระทบในการสอบสวนที่ได้รับจากการที่ผู้ต้องหาใช้สิทธิตามกฎหมายเป็นอย่างไร

3. มีข้อเสนอแนะแนวทางในแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างจากการใช้สิทธิของผู้ต้องหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือในการทำการวิจัยไปยังสถานีตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 เพื่อเข้าทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2. การแจกแบบสอบถาม ผู้ศึกษาจะเข้าไปแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้พนักงานสอบสวนได้ใช้ดุลพินิจและความคิดเห็นอย่างอิสระในการตอบโดยใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ จากนั้นผู้ศึกษาเดินทางไปรับแบบสอบถามคืนจากพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจต่าง ๆ ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมประมาณ 5 วัน

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม คัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไว้เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ทางสถิติ

4. ส่วนของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ศึกษาจะทำการสอบถามผู้ถูกสัมภาษณ์ตามประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้กำหนดเอาไว้ รวมทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามและดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์
2. แจกแจงข้อมูลด้วยมือ (Manual Editing)
3. ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window (Statistical Package For the Social Science Version X) และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย
4. ในส่วนการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ใน 3 ลักษณะ คือ การตีความข้อมูล (Interpretation) การเปรียบเทียบข้อมูล (Constant

comparison) และการสังเคราะห์ข้อมูล (Data synthesis) สำหรับการเชื่อมโยงให้เป็นแบบแผน กระบวนการทางความคิดและสร้างเป็นแนวคิดสรุป (Conceptualization)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{คะแนนคำตอบทั้งหมด} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

2. การหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

f แทน จำนวนความถี่ของคำตอบ

x แทน ค่าของน้ำหนักในแต่ละข้อ

N แทน จำนวนคำตอบทั้งหมด

3. การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum f(X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

f แทน จำนวนความถี่ของคำตอบ

X แทน ค่าของน้ำหนักในแต่ละข้อ

N แทน จำนวนคำตอบทั้งหมด

การนำเสนอผลการศึกษา

การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการนำเสนอในรูปแบบต่อไปนี้

1. การพรรณนาประกอบตารางแสดงความสัมพันธ์ของประเด็นการศึกษา
2. การบรรยายกรณีศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา มุมเหตุสนใจในการศึกษา วัตถุประสงค์ในการศึกษา สมมติฐาน ขอบเขตในการศึกษา นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา

บทที่ 4 ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ